

DEMURENSPREKEN VZW wil oude muurreclames inventariseren, beschermen en eventueel restaureren

Ze zijn er nog wel, maar we moeten snel zijn om reclamemuurschilderingen in Vlaanderen te redden van de tand des tijds.

De vzw Demurenspreken doet er alles aan om dat culturele erfgoed, dat vertelt over een vervlogen manier van leven en adverteren, te bewaren.

Patrick VERSTUYFT

Geschilderde advertenties op een buitenmuur beleefden hun glorieperiode tussen de belle époque van eind negentiende eeuw en het interbellum van de jaren 1920. Voor adverteerders waren ze een blikvanger om de consument te overtuigen van een merk of commercieel product. In Vlaanderen voert Demurenspreken een strijd voor hun bewaring en restauratie.

De strijd van vzw Demurenspreken is hobbelig. „Een restauratie is niet altijd in het belang van de eigenaar”, zegt voorzitter Edwin Deschepper. „In Edegem was er veel enthousiasme voor het herstel van een oude reclameschildering uit 1946 voor filmrolletjes van het bedrijf Gevaert. De eigenaar van het huis waar de schildering werd teruggevonden, stapte aanvankelijk mee in het verhaal. Toen alles te lang aansleepte, zette hij er plotseling een punt achter. Intussen is de schildering weg.” Sarah De Smedt, lesgever conservatie en restauratie aan de Universiteit Antwerpen, had met haar team al een noodfixatie ondernomen om de schildering te redden. „En de crowdfunding-actie *Red de Gevaert-muurschildering* had zelfs al een steuntoezegging van de familie Gevaert in de Verenigde Staten en van het Davidsfonds”, vertelt ze.

Ook voor de reclame voor het ooit prestigieuze hotel *Le Grand Veneur* in Keerbergen aan het station van Mechelen kwam de hulp te laat. Toen bij het wegnemen van eterniettegels de schildering opdook, was de afbraakvergunning al ondertekend.

Gelukkig zijn er ook meevalers. Zoals ‘Olijfje’ in Londerzeel. Zij ligt aan de grondslag van het ontstaan van de vzw Demurenspreken. „De slogan „Kookt Electrisch” stak achter een reclamepaneel”, vertelt Edwin Deschepper. „Het boek *Londerzeel oud en nieuw* bracht opheldering. Door de gelijkenis met Olive Oyl, de vriendin van de spinazieverslaafde Popeye, werd de schildering

Edwin Deschepper tracht ‘Olijfje’ te redden van de vergankelijkheid. © Frank Bahn Müller

Marouf in Gent is beschermd, de Minerva-advertentie in Vilvoorde nog niet. © vzw Demurenspreken

‘Olijfje’ genoemd. Erboven prijkt de slogan „Kookt Electrisch” van de vroegere Elektriciteitsmaatschappij van Noord-België en onderaan een telefoonnummer van drie cijfers. Met hulp van het toenmalige Belgacom, inmiddels omgedoopt tot Proximus, kon de schildering worden gedateerd vóór 1939. „Navraag bracht ons bij de kleindochter van de schilder”, zegt Deschepper. „Haar opa bleek een fan van stripverhalen, en vooral van *Popeye*.”

‘Olijfje’ was voor de vzw de start van een poging om over heel Vlaanderen reclamemuurschilderingen te inventariseren en te redden van verdwijning. „We kunnen daarbij rekenen op het Agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid”, weet Edwin Deschepper. „Door onze persconferentie over ‘Olijfje’ en met steun van het radio-programma *Peeters & Pichal* in 2011 kregen we veel bijval. Dat resulteerde in een dertigtal

dossiers, met als interessantste de schildering *Marouf* aan het Sint-Pietersstation in Gent, een Egyptisch sigarettenmerk uit de jaren 1920.” ‘Olijfje’ en *Marouf* zijn intussen definitief beschermd, net als de muurschildering in Ieper voor het *Haig House* in Poperinge.

De zoektocht naar geld voor de consolidatie en de deskundige restauratie is zo mogelijk nog hobbeliger. Of zoals Deschepper het formuleert: „De weg tussen

de sympathie en de portmonee is vrij moeilijk.” De redding van ‘Olijfje’ wordt geraamd op 25.000 euro. In oktober zou de restaurateur kunnen starten met de consolidatie. *Haig House* werd door de eigenaar in eigen beheer geconserveerd en de eigenaar van *Marouf* wil de consolidatie op zich nemen waarna de vzw in 2017-2018 de restauratie hoopt te kunnen aanvatten.

Lot van reclamemuurschilderingen hangt vaak af van medewerking van de eigenaar

Het Agentschap Onroerend Erfgoed gebruikt het pionierswerk van de vzw om de reclamemuurschilderingen van vóór 1960 „voor nationaal of bovenlokaal adverterende merken, in zoverre ze voldoende leesbaar waren” op te nemen in de *Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed in Vlaanderen*. „We zijn al aan 39 reclamemuurschilderingen voor onder meer Coca Cola, BP Motor Spirit, Minerva, Vigor, Sunlight en Solo”, zegt erfgoedonderzoeker Veerle De Houwer.

Alles bewaren lijkt onmogelijk. „We moeten het geval per geval bekijken”, meent Sarah De Smedt. „Vaak zijn het complexe dossiers. Onderschat niet dat een bescherming grote gevolgen kan hebben voor bijvoorbeeld een aanpalend terrein. Daarom is het belangrijk bij elk dossier betrokkenheid te scheppen. Je moet mensen geïnteresseerd krijgen.” Zij verwijst onder meer naar de restauratie van *Het Lam Gods* in Gent waar je als bezoeker de werken stap voor stap kunt volgen.

En het kan verkeren. In Engeland en de Verenigde Staten is deze retroreclame zelfs weer hip. Ook in Nederland. Daar worden schilderingen op basis van oude postkaarten opnieuw opgefrist, met steun van de gemeentebesturen. Dat alles stemt Edwin Deschepper hoopvol: „‘Olijfje’ is een test. Als we slagen in haar restauratie, hebben we een precedent om op voort te bouwen.”

Weet u nog een reclamemuurschildering? Signaleer ze dan aan Edwin Deschepper van vzw Demurenspreken via 0479 78 87 85 of edwin.deschepper@telenet.be

